

NOTITIE

Jongeren in de openbare ruimte in Leudal Opties en effecten

Aanleiding van deze notitie

De Commissie Samenleving heeft aan de portefeuillehouder verzocht in beeld te brengen waar en hoeveel Jongerenontmoetingsplaatsen (JOP) sinds de herindeling in de gemeente Leudal zijn gerealiseerd.

Huidige stand van zaken Jongerenontmoetingsplekken (JOP) in Leudal

Momenteel is er sprake van één JOP in de gemeente Leudal. Deze staat in Ittervoort en is vóór de herindeling, door de voormalige gemeente Hunsel geplaatst.

In de gemeente Leudal zijn vanaf de herindeling tot nu toe geen JOP's geplaatst.

Enerzijds omdat er in plaats van een JOP verschillende andere soorten voorzieningen zijn toe te passen en tot nu toe toegepast (bankjes, prullenbakken).

Anderzijds zijn tot op heden in de gemeente Leudal nog geen JOPS geplaatst omdat beeldoordeels- en besluitvorming hierover plaatsvindt c.q. hoort plaats te vinden binnen daartoe vastgestelde dan wel vast te stellen (beleids)kaders.

Bij de gemeente Leudal is nog geen beleid geformuleerd ten aanzien van het mogelijk plaatsen en gebruiken van een JOP. Dit is voorzien in het najaar van 2013, genaamd "Uitvoeringsbeleid buitenlocaties Jongerenwerk".

Vooruitlopende hierop is in overleg tussen de portefeuillehouder, teamleider Welzijn & Onderwijs en de hieronder genoemde ambtenaar, ten behoeve van de vergadering van de Commissie Samenleving d.d. 23 september 2013, deze notitie opgesteld.

Inhoudsopgave notitie "Jongeren in de openbare ruimte in Leudal"

In deze notitie wordt, vooruitlopende op voornoemd te vormen beleid:

- 1) een aantal opties beschreven op basis waarvan algemeen beleid wordt geformuleerd ten aanzien van het mogelijk gebruik van Jongerenontmoetingsplekken (JOP) in de gemeente Leudal, inclusief daarbij horende effecten en voor- en nadelen;
- 2) De functie en bijkomstigheden van een JOP beschreven;
- 3) Aanbevelingen door het Jongerenwerk op basis van hun bevindingen en constatering "in het veld" omschreven;
- 4) de conclusie waarin het voorgenomen kader wordt samengevat van het te vormen beleid aangegeven. De vanuit het Jongerenwerk beschreven opties, effecten, voor- en nadelen en aangedragen aanbevelingen vormen het voorgenomen kader waarbinnen het beleid binnen de gemeente Leudal zal worden geformuleerd.
- 5) Tenslotte bij dit punt het proces beschreven hoe en wanneer het beleid uiteindelijk tot stand komt.

1. Opties & Effecten

Optie 1: gedogen

De achterliggende gedachte bij deze optie is, dat overlast van/door jongeren niet als dermate ernstig wordt beschouwd dat er actief moet worden ingegrepen. De locaties waar jongeren zijn en al dan niet overlast veroorzaken, blijven als zodanig bestaan. De professionals (zijnde de netwerkpartners van de gemeente: Politie, Jongerenwerk) krijgen als opdracht mee: 'pappen en nathouden'. De situatie wordt geaccepteerd zoals die is.

Optie 2: handhaven / preventie

Er wordt vertrouwd op de inzet van voornoemde professionals om de overlast (gezamenlijk met de gemeente als regievoerder) tot een minimum te beperken, volledig te neutraliseren of te voorkomen dat het erger wordt.

Van de gemeente (BOA) en de politie wordt verwacht dat zij handhaaft als blijkt dat preventieve actie geen resultaat oplevert.

Handhavende situaties hebben niet altijd prioriteit voor de BOA of de politie. Het handhavend karakter voor de BOA beperkt zich tot de Algemene plaatselijke verordening. Het gaat immers niet om criminele zaken, maar om geluidsoverlast en straatvuil. Bovendien is het moeilijk voor de politie om jongeren op heterdaad te betrappen als het om dergelijke 'feiten' gaat.

Van het jongerenwerk wordt binnen deze strategie verlangd om de jongeren iedere keer aan te spreken op hun gedrag. Echter kan dit ten koste gaan van de vertrouwensrelatie en qua handhaving heeft het jongerenwerk uiteindelijk weinig kracht, omdat het verder geen autoriteit heeft ten aanzien van de jongeren.

In preventief opzicht kan het jongerenwerk ontmoetingen tussen buurt en jongeren organiseren. Het voordeel is dat de onderlinge band dan verstevigd en versoepeld kan worden. Echter is dit een langdurend proces en er is gebleken dat niet altijd iedereen het geduld kan opbrengen. Zo is en blijft het moeilijk voor buurtbewoners om rechtstreeks op jongeren af te stappen en hun te vragen ergens rekening mee te houden. Wanneer dergelijke signalen niet worden herhaald, heeft deze strategie weinig zin.

Optie 3: creëren van een eigen alternatieve ontmoetingsplek voor en door jongeren

Aangezien locaties in de nabijheid van bijvoorbeeld speeltuinen geen ideale trefpunten zijn voor jongeren en kleine kinderen, kan er worden gekozen voor het creëren van een eigen ontmoetingsplek, speciaal voor jongeren.

Een dergelijke plek kan bestaan uit een aantal bankjes met tafel, prullenbak en verlichting, maar ook kan een officiële JOP (JongerenOntmoetingsPlek) worden geplaatst.

De achterliggende gedachte bij de 3^e optie is tweeledig:
enerzijds wordt getracht de overlast tot een minimum te beperken, volledig te neutraliseren of te voorkomen dat het erger wordt
anderzijds wordt in preventief opzicht met en door de jongeren gewerkt.

De overlast bij locaties in de nabijheid van bijvoorbeeld speeltuinen zal naar verwachting van het Jongerenwerk verdwijnen als de jongeren zich elders kunnen verplaatsen naar een eigen ontmoetingsplek.

Bovendien voelen jongeren zich (sneller en meer) verantwoordelijk als een plek van hun is of als zodanig aan hen wordt toegewezen.

Op dit moment beschouwen jongeren in Leudal geen enkele locatie als de hunne en dat kan een reden zijn waarom er niet altijd 'voorzichtig' mee wordt omgegaan.

Bij optie 3 is de gedachte dat als jongeren een eigen plek kunnen krijgen en zij een bepaalde verantwoordelijkheid krijgen toe bediend – in het opbouwen en onderhouden van de plek – dat dan voorkomen wordt dat dezelfde situatie zich opnieuw zal voordoen waarbij zij overlast veroorzaken.

Een ontmoetingsplek zonder overkapping en zijwanden zal vergunningstechnisch geen obstakels met zich meebrengen, maar het is in deze constructie maar de vraag of jongeren een dergelijke plek dan als de hunne zullen ervaren.

Bij een officiële JOP komt er namelijk meer kijken, want ook de buurt waar de JOP mogelijk wordt geplaatst, dient meegenomen te worden in het proces.

Daarnaast dient rekening te worden gehouden met de prijs van een JOP in relatie met de huidige financiële omstandigheden, waarin de gemeente verkeert.

De prijs van een JOP varieert tegenwoordig tussen de 10.000 euro en 30.000 euro, afhankelijk van het formaat en het materiaal.

2. Functie en bijkomstigheden van een Jongerenontmoetingsplek

Onderstaand een toelichting van de functie en bijkomstigheden van een Jongerenontmoetingsplek (bron: Jongerenwerk).

Achterliggende gedachte

Een eigen plek voor de jongeren is van belang voor de ontmoeting met elkaar. Ook voor de buurt heeft het positieve gevolgen: sociale controle is beter mogelijk. Verder heeft een JOP een preventieve functie. Eigen initiatief van de jongeren is een voorwaarde: de jongeren moeten hebben aangegeven mee te willen helpen bij het financieren en het opbouwen van een dergelijke plek.

Een dergelijke hangplek is niet bedoeld om jongeren de mogelijkheid te geven om zich te misdragen, maar juist om te voorkomen dat ze door het dorp gaan zwerven en overlast veroorzaken. Ook is op deze manier meer controle mogelijk; het wordt namelijk overzichtelijk en er kan toezicht plaatsvinden (politie, BOA, jongerenwerk).

Waarom een JOP?

Vooral in de pubertijd verandert er veel voor jongeren. Het natuurlijke proces van volwassen worden brengt met zich mee dat jongeren meer en meer behoefte krijgen aan eigen ruimte. Ze willen graag met leeftijdgenoten samen zijn zonder direct toezicht van volwassenen.

Een groot deel van de vrije tijd brengen jongeren buiten door met vrienden. Het is belangrijk dat er ruimtes zijn waar ze met elkaar kunnen zijn.

Is het plaatsen van een JOP niet vragen om problemen?

In de volksmond wordt een JOP ook wel 'hangplek' genoemd. Een negatieve benaming die de lading niet dekt. Voor jongeren zijn de ontmoetingsplaatsen veel meer dan alleen een plek om te 'hangen': het is een trefpunt om je vrienden en vriendinnen te ontmoeten, een eigen plek om je grenzen te verkennen binnen de groep waar je graag bij wilt horen en een plek van zien en gezien worden. Hoewel de media ons soms anders wil doen geloven, geven de meeste JOP's geen overlast voor de buurt. Integendeel: JOP's zijn een bewezen middel om overlast te bestrijden en te voorkomen.

Omdat de groepen zo herkenbaar op een plek aanwezig zijn, is het makkelijk contact met ze te houden. De groepen jongeren worden gevolgd en besproken in het lokale jeugdoverleg dat eens in de zes weken bij elkaar komt. Politie, jongerenwerk, GGZ en de gemeente maken dan afspraken met elkaar.

Politie en jongerenwerkers leggen niet alleen contact met de jongeren, maar wijzen hen op de spelregels die gelden rondom de JOP's en treden op als jongeren zich niet aan de regels houden.

Invoering JOPs

De plaatsing van JOPs is niet zomaar gedaan. Dergelijke bouwwerken dienen opgenomen te worden in een bestemmingsplan en de omgeving is een zeer belangrijke partij die uitgebreid betrokken dient te worden. Buurtbewoners moeten de gelegenheid krijgen om hun visie te geven en dienen goed geïnformeerd te worden. Belangrijk is ook dat buurt en jongeren een open verstandhouding met elkaar hebben, waarbij direct contact mogelijk is.

Een geleidelijke invoering heeft daarom de voorkeur. Na een proefperiode wordt bekeken waar eventuele knelpunten liggen en wat daarvoor oplossingen zijn. Op deze manier wordt aan jongeren de mogelijkheid geboden zichzelf te bewijzen en hebben zij een oplossing voor hun probleem: het ontbreken van een overdekte ontmoetingsplek en daarmee het niet droog kunnen staan tijdens slecht weer.

Indien blijkt dat de plaatsing van een JOP negatieve gevolgen met zich meebrengt die onoplosbaar blijken te zijn, kan hij verwijderd worden als gekozen wordt voor een mobiele JOP.

3. Aanbevelingen Jongerenwerk

Het jongerenwerk adviseert om elementen uit de tweede en derde optie met elkaar te vermengen. Optie 1 is naar mening van het Jongerenwerk uit den boze omdat daar geen enkele direct betrokken partij bij gebaat is, zowel de jongeren als de buurtbewoners niet.

Een alternatieve ontmoetingsplek is de meest effectieve oplossing. In de meeste gemeenten in Nederland staan momenteel zelfs meerdere JOPs en met bewezen succes. Ook in Leudal staat zoals reeds vermeld een JOP, zijnde een container in Ittervoort aan de Platanenweg. Over die locatie zijn de afgelopen jaren geen klachten binnengekomen.

Voorwaarde voor een dergelijke jongerenplek is dat:

- * de jongeren een actieve rol krijgen toebedeeld;
- * Vanaf het begin de jongeren meewerken aan de verwezenlijking van een JOP. Dat betekent dat zij meehelpen met opbouwen, verven, onderhouden, enzovoort.
- * de buurt ook betrokken dient te worden in het hele proces. Het is in die zin van belang dat:
 - ook de buurt haar mening kan geven en goed geïnformeerd wordt over een mogelijke JOP;
 - dat er evaluaties plaatsvinden waarbij jongeren en buurtbewoners met elkaar in gesprek treden om de voortgang te bespreken.

Normaal gesproken wordt bij een JOP een proeftijd ingelast van drie maanden en wordt er daarna bekeken of een en ander voortgezet kan worden.

Optie 2 krijgt hierdoor gestalte, aangezien juist door de contacten tussen buurt en jongeren te bevorderen tegelijkertijd een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het voorkomen van overlast. Ook toezicht wordt gemakkelijker voor politie, BOA en jongerenwerk, aangezien dan voornamelijk nog maar één plek in het vizier komt te staan. Bovendien kunnen jongeren dan beter worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid: ze hebben immers iets te verliezen.

Ten slotte denkt het jongerenwerk dat een dergelijke maatregel ook garanties biedt voor de toekomst. Er is namelijk gebleken dat wanneer de huidige jongeren ouder worden en hun plek in de openbare ruimte verlaten, een nieuwe groep de lege plaats vrij direct opvult. Uiteraard begint het spel dan weer van voren af aan en zullen deze jongeren ook een bepaald verantwoordelijkheidsgevoel moeten krijgen en een ander moeten verdienen.

4. Conclusie

Het voorgenomen kader van het te formuleren “Uitvoeringsbeleid buitenlocaties Jongerenwerk” in de gemeente Leudal kan op basis van het voorgaande als volgt worden samengevat:

- a) voorafgaand aan de mogelijke plaatsing van een JOP vindt altijd juiste, volledige en tijdige afstemming en informatievoorziening met en tussen alle belanghebbende partijen (gemeente, jongeren, buurt en jongerenwerk) plaats inzake wat de jongeren en buurt willen of juist niet willen (vraag);
- b) voorafgaand aan mogelijke plaatsing van een JOP vindt altijd juiste, volledige en tijdige afstemming en informatievoorziening met en tussen alle belanghebbende partijen plaats vanuit de gemeente wat mogelijk is of juist niet mogelijk is (aanbod);
- c) op basis van vraag en aanbod wordt door de gemeente beoordeeld, vastgesteld en besloten of en in hoeverre een JOP wordt geplaatst of dat een andere voorziening (bijvoorbeeld een bankje) als adequaat en toereikend kan worden aangemerkt;
- d) Als een JOP wordt geplaatst worden de jongeren hier actief bij betrokken, met als doel het besef van verantwoordelijkheid van een correct gebruik van de voorziening te stimuleren.

5. Hoe verder ?

Zoals reeds vermeld, heeft deze notitie, vooruitlopend op het te vormen beleid, een informatief karakter, waarin in het kort de (voorgenomen) contouren van het te vormen beleid worden geschetst.

Vaststelling van het uiteindelijk beleid zal conform het reguliere beeld- oordeels en besluitvormingsproces binnen college, commissie en gemeenteraad verlopen.

Gestreefd wordt conform dit proces in het najaar van 2013 tot beleid te komen.

Heythuysen, 5 augustus 2013

Roel Peeters

Medewerker Welzijn